

Asia

OSA; Asetusehdotus sähköistä todistusaineistoa rikosasioissa koskevista eurooppalaisesta esittämismääräyksestä ja säilyttämismääräyksestä ja direktiiviehdotus yhdenmukaisista säännöistä koskien laillisten edustajien nimittämistä todistusaineiston keräämiseksi rikosasioissa

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 33/2018 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio on 17.4.2018 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sähköistä todistusaineistoa rikosasioissa koskevista eurooppalaisesta esittämismääräyksestä ja säilyttämismääräyksestä (COM(2018) 225 final). Samanaikaisesti on annettu ehdotus direktiiviksi yhtenäisistä säännöistä koskien laillisten edustajien nimittämistä todistusaineiston keräämiseksi rikosasioissa (COM(2018) 226 final). Ehdotukset ovat osa komission samana päivänä hyväksymiä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on toteuttaa toimia terroristien ja muiden rikollisten toimintatapojen ja -tilan rajoittamiseksi.

Neuvoston yleisnäkemykset hyväksyttiin oikeus- ja sisäasioiden neuvoston kokouksessa joulukuussa 2018 (asetusehdotus) ja maaliskuussa 2019 (direktiiviehdotus). Suomi vastusti asetusehdotusta koskevan yleisnäkemyksen hyväksymistä.

Euroopan parlamentti (EP) on 14.-18.12.2020 pidetyssä täysistunnossa hyväksynyt mietintönsä ehdotuksista. Seuraavaksi käynnistyvät ns. trilogineuvottelut, tämänhetkisen tiedon mukaan ensimmäinen neuvoston puheenjohtajavaltion ja EP:n välinen kokous järjestetään aikaisintaan tammikuun loppupuolella. Neuvostossa jäsenvaltioiden kantoja EP:n ehdotuksiin käsitellään rikosasiayhteistyön työryhmässä (COPEN), vuoden ensimmäinen aiheita koskeva kokous on järjestetty 15.1.2021 ja seuraava järjestetään 1.2.2021. Tässä U-jatkokirjeessä käsitellään merkittävimpiä muutoksia, joita parlamentin mietinnössä ehdotetaan tehtäväksi komission ehdotuksiin.

Suomen kanta

Teknologinen kehitys on muuttanut rikollisuuden muotoja ja vaikuttanut merkittävästi sen selvittämismahdollisuuksiin. On tärkeää jatkaa työtä sähköisen todistusaineiston saatavuuden tehostamiseksi erityisesti rajat ylittävissä tiedonhankintatilanteissa. Rikostorjunnan tehostamisessa on kuitenkin huolehdittava myös henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien asianmukaisesta turvaamisesta sekä valtioiden täysivaltaisuuden huomioon ottamisesta.

Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksissa tulee huomioida eri tietoluokkien erilainen asema muun muassa luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta. On huolehdittava siitä, että puuttuminen yksityiselämän ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan rajoittuu vain välttämättömään. Valtioneuvosto kannattaa todetun johdosta erityisesti sitä, että liikenne- tai sisältötietoja koskeva eurooppalainen luovuttamismääräys tulisi toimittaa palveluntarjoajan lisäksi myös viranomaisille siinä jäsenvaltiossa, jossa toimivalta palveluntarjoajalta tietoja pyydetään (täytäntöönpanoviranomainen). Täytäntöönpanoviranomaisella tulisi olla mahdollisuus asetuksen ja vastaavia kansallisia tilanteita koskevan lainsäädäntönsä perusteella riitauttaa tällainen määräys ja vaikuttaa siihen, voiko määräyksen toimittanut valtio käyttää tietoa rikosprosessissa. Valtioneuvosto ei kannata ehdotusta siitä, että asetuksessa yhdenmukaistettaisiin jäsenvaltioiden lainsäädäntöä koskien vapaata todisteharkintaa tai todisteiden hyödyntämiskieltoa.

Valtioneuvosto katsoo, että lopullisen sääntelyn ei tule johtaa siihen, että toisen jäsenvaltion lainvalvontaviranomaisilla olisi mahdollisuus saada suomalaisten yksityiselämän ja viestinnän luottamuksellisuuden piiriin kuuluvia tietoja silloin, kun se ei ole Suomen perustuslain tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan mukaan sallittua. Ehdotusten valmistelussa tulee muutenkin ottaa huomioon perusoikeuskirjan määräykset ja niitä koskeva oikeuskäytäntö.

Pääasiallinen sisältö

Komission asetus- ja direktiiviehdotusten sisältöä on kuvattu asiaa koskevassa U-kirjeessä U 33/2018 vp. Neuvoston yleisnäkemyksissä hyväksytyjen ehdotusten sisältöä on kuvattu aikaisempien U-jatkokirjeiden liitteinä olleissa perusmuistioissa OM2018-00441 (asetusehdotus) ja OM2019-00044 (direktiiviehdotus). Seuraavassa käsitellään olennaisimmiksi katsottuja eroavaisuuksia Euroopan parlamentin mietintöjen ja komission ehdotusten välillä, ottaen huomioon ehdotuksista kansallisesti jo käyty keskustelu.

Euroopan parlamentin mietinnössä ehdotetaan ensinnäkin, että komission direktiiviehdotus hylätään. Pääasiallisena perusteena ratkaisulle on, että direktiivi velvoittaisi niitäkin jäsenvaltioita, jotka eivät osallistu asetuksen mukaiseen rikosoikeudelliseen yhteistyöhön ja että direktiivi voisi koskea myös muita kuin asetuksessa tarkoitettuja tilanteita. Mietinnössä ehdotetaan osa direktiiviehdotuksesta siirrettäväksi asetukseen (erityisesti uusi 6a artikla).

Mietinnössä ehdotetaan, että sähköistä tietoa koskeva eurooppalainen luovuttamismääräys tai säilyttämismääräys tulisi aina toimittaa samanaikaisesti sekä palveluntarjoajalle että täytäntöönpanovaltion viranomaiselle (ehdotettu 8a artikla). Täytäntöönpanovaltio määriteltäisiin ehdotuksen 2 artiklan 13 kohdassa ja sillä tarkoitettaisiin valtiota, johon palveluntarjoaja on sijoittautunut tai jossa sillä on laillinen edustaja. Kaikkien luovuttamismääräysten tarkastelulle varattu määräaika olisi komission ehdotusta vastaavasti 10 päivää. Kiireellisissä tapauksissa määräaika olisi komission ehdotuksen mukaisen kuuden tunnin sijaan 16 tuntia. Jos täytäntöönpanoviranomainen ei yksittäistapauksessa pystyisi noudattamaan määräaika liikennetietoa tai sisältötietoa koskevan määräyksen osalta, sen tulisi ilmoittaa tästä palveluntarjoajalle ja määräyksen toimittaneelle viranomaiselle, perustellen viivästyminen ja arvioiden tarvitsemansa ylimääräisen ajan.

Jos kysymys olisi säilyttämismääräyksestä taikka tilaajatietoja tai henkilön henkilöllisyyden selvittämiseksi hankittavia IP-osoitetietoja koskevasta

luovuttamismääräyksestä, määräyksen toimittaminen täytäntöönpanovaltion viranomaiselle ei viivästyttäisi palveluntarjoajan vastaamista määräykseen. Palveluntarjoajan tulisi lähettää tällaisessa luovuttamismääräyksessä tarkoitettu tieto myös täytäntöönpanoviranomaiselle samanaikaisesti kuin se lähettää tiedon määräyksen toimittaneelle viranomaiselle. Jos täytäntöönpanoviranomainen määräajan kuluessa katsoisi, että asiassa soveltuu ehdotetun 10a artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kieltäytymisperuste, sen tulisi ilmoittaa asiasta palveluntarjoajalle ja määräyksen toimittaneelle viranomaiselle. Jos määräyksen tarkoittama tieto olisi jo toimitettu määräyksen toimittaneelle viranomaiselle, tämän pitäisi poistaa tieto. Jos ei, niin tietoa ei tulisi toimittaa.

Jos luovuttamismääräys koskisi luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta olennaisina pidettäviä tietoluokkia, eli liikenne- tai sisältötietoa, palveluntarjoajan ei tulisi toimittaa tietoa ennen määräajan umpeutumista ainakaan, jos täytäntöönpanoviranomainen ei olisi tätä ennen ilmoittanut palveluntarjoajalle määräyksen hyväksyttävyydestä. Palveluntarjoajan tulisi määräyksen saatuaan mahdollisuuksien mukaan pyrkiä säilyttämään määräyksessä tarkoitettu tieto menettelyn ajan. Määräajan kuluessa täytäntöönpanoviranomainen voisi ilmoittaa palveluntarjoajalle, että asiassa soveltuu uudessa 10a artiklassa tarkoitettu kieltäytymisperuste, mikä estäisi tiedon toimittamisen. Jos täytäntöönpanoviranomainen ei ilmoittaisi määräajan kuluessa kieltäytymisperusteesta, palveluntarjoajan tulisi lähtökohtaisesti toimittaa tieto määräyksen toimittaneelle viranomaiselle.

Mietinnössä ehdotetaan, että täytäntöönpanoviranomaisen tulisi kieltää luovuttamismääräyksen noudattaminen, jos ehdotetun 10a artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kieltäytymisperuste soveltuisi tilanteeseen. Kohdassa olisi kysymys esimerkiksi tilanteista, joissa määräys ei olisi määräyksen toimittamisen edellytyksiä koskevan asetuksen 5 artiklan mukainen, sen täytäntöönpano olisi ne bis in idem –kiellon vastaista taikka olisi merkittäviä syitä arvioida täytäntöönpanon olevan vastoin EU:n perusoikeuskirjasta tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 6 artiklasta jäsenvaltiolle johtuvia velvoitteita. Jos luovuttamismääräys koskisi liikenne- tai sisältötietoa, täytäntöönpanoviranomainen voisi lisäksi kieltää luovuttamismääräyksen noudattamisen artiklan 2 kohdan perusteella. Kohdassa olisi kysymys esimerkiksi tilanteista, joissa täytäntöönpano voisi vahingoittaa valtion perustavanlaatuisia intressejä tai määräyksen tarkoittaman tutkintakeinon toteuttaminen olisi täytäntöönpanoviranomaisen kansallisen lainsäädännön johdosta rajoitettu vain tiettyihin tai tietyn rangaistustason rikoksiin.

Mietinnössä (ehdotetussa 7a artiklassa) ehdotetaan myös komissiolle velvoitetta luoda asetuksen mukaiseen yhteydenpitoon turvallinen uusi yhteydenpitokanava. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan kolmea uutta artiklaa (11a-11c) luovuttamismääräyksillä saadun tiedon käyttämisestä ja tiedon poistamisesta. Ehdotetun 11c artiklan mukaan asetuksen vastaisesti hankittua todistusaineistoa ei tulisi voida hyödyntää tuomioistuimissa. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan, että toimitetun määräyksen ristiriitaa EU:n ulkopuolisen valtion lainsäädännön kanssa koskevien komission asetusehdotuksen 15 ja 16 artikloiden sijasta asetukseen lisätään uusi 14 a artikla. Artiklan perusteella viimesijainen päätösvalta määräyksen pitämisestä voimassa olisi määräyksen toimittaneen viranomaisen sijaan täytäntöönpanoviranomaisella.

Mietinnössä ehdotetaan lisäksi useita muita muutoksia komission ehdotukseen. Mietinnön perusteella määräysten kohteena olevia tietoluokkia olisivat tilaajatieto, liikennetieto ja sisältötieto, lisäksi luovuttamismääräyksiä koskevan menettelyn kannalta tilaajatietoihin rinnastuisivat henkilön henkilöllisyyden selvittämiseksi hankittavat IP-

osoitetiedot. Komission ehdotuksessa käytettyä kirjautumistietojen (access data) tietoluokkaa ei mietinnössä säilytettäisi. Mietinnössä ehdotetaan tiettyä poikkeussääntelyä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 7 artiklassa tarkoitettua menettelyn kohteena oleville jäsenvaltioille. Mietinnössä ehdotetaan harmonisoitavaksi palveluntarjoajille asetuksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaaminen siten, että palveluntarjoajalla olisi aina oikeus saada määräysten täytäntöönpanoon palveluntarjoajan näkemyksen mukaan liittyvät oikeutetut kustannukset määräyksen toimittaneen viranomaisen valtiolta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asetusehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on: a) laatia sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa; b) ehkäistä ja ratkaista jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja; c) tukea tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta; d) helpottaa jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä. Oikeusperusta mahdollistaa sekä asetusten että direktiivien käytön säädösinstrumenttina.

Direktiiviehdotus perustuu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen sijoittautumisoikeutta koskevaan 53 artiklaan, jonka 1 kohdan mukaan helpottaakseen itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen direktiivejä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta. Lisäksi direktiiviehdotuksen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen palveluiden vapaata liikkuvuutta koskeva 62 artikla, jonka mukaan mitä sopimuksen sijoittautumisoikeutta koskevassa 51–54 artiklassa määrätään, sovelletaan *mutatis mutandis* palveluita koskevan luvun määräyksiin.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa (EP) vastuuvaliokunta on kansalaisoikeuksien ja vapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta (LIBE), jossa asian esittelijä on Birgit Sippel (S&D). LIBE on hyväksynyt mietintönsä ehdotukseen 7.12.2020 ja EP:n täysistunto on vahvistanut sen 14.-18.12.2020 pidetyssä täysistunnossa. EP:n mietinnön sisältöä on selostettu edellä pääasiallista sisältöä koskevassa kohdassa.

Kansallinen valmistelu

Ehdotuksia koskeva U-kirjelmäluonnos on käsitelty 22.-24.5.2018 oikeus- ja sisäasiat - jaoston (EU7), viestintäjaoston (EU19) ja oikeudellisten kysymysten jaoston (EU35) kirjallisessa menettelyssä ja käsittelyn perusteella muokattu U-kirjelmä (U 33/2018 vp) on toimitettu eduskuntaan 7.6.2018.

Asetusehdotusta koskeva U-jatkokirjeluonnos on käsitelty 13.-14.11.2018 oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä ja käsittelyn perusteella muokattu U-jatkokirje (UJ 28/2018 vp) on toimitettu eduskuntaan 16.11.2018.

Direktiiviehdotusta koskeva U-jatkokirjeluonnos on käsitelty 8.-12.2.2019 oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä ja U-jatkokirje (UJ 42/2018 vp) on toimitettu eduskuntaan 14.2.2019.

Nyt kysymyksessä oleva U-jatkokirje on käsitelty 8.-12.1.2021 oikeus- ja sisäasiat -jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä.

Eduskuntakäsittely

Eduskunnan valiokunnat ovat antaneet seuraavat lausuntonsa komission asetus- ja direktiiviehdotuksia koskevasta U-kirjelmästä U 33/2018 vp: HaVL 18/2018 vp, PeVL 23/2018 vp, LaVL 16/2018 vp, LiVL 16/2018 vp, SuVEK 100/2018 vp.

Suuri valiokunta on hyväksynyt eduskunnan kannan SuVEK 100/2018 vp, jonka mukaisesti suuri valiokunta tukee valtioneuvoston ja erikoisvaliokuntien tavoitin ehdotuksien tavoitteita tehostaa ja nopeuttaa sähköisen todistusaineiston saatavuutta rikosoikeudellisissa menettelyissä rajat ylittävissä tiedonhankintatilanteissa. Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että ehdotuksien jatkovalmistelussa on kuitenkin huolellisesti arvioitava siitä, miten tämän tavoitteen saavuttamiseksi valikoituvat keinot ovat yhteen sovitettavissa perusoikeuksien, kuten yksityiselämän, henkilötietojen ja luottamuksellisen viestin suojan, sekä valtioiden täysivaltaisuuden kanssa. Suuri valiokunta kiinnittää erityistä huomiota perustuslakivaliokunnan asiaa koskeviin valtiosääntöisiin reunaehtoihin, jotka on otettava huomioon asiaa koskevissa jatkoneuvotteluissa. Ongelmallisina kysymyksiä suuri valiokunta pitää erityisesti palveluntarjoajille ehdotettua laajaa vastuuta oikeudellisessa harkinnassa ja asetusehdotukseen sisältyvää toimintamallia toisen jäsenvaltion viranomaisen ja palveluntarjoajan välisestä yhteydenpidosta. Erikoisvaliokuntien tavoitin suuri valiokunta katsoo, että ehdotusten jatkovalmisteluissa sen jäsenvaltion, jossa toimivalta palveluntarjoajalta tietoja pyydetään, viranomaisten roolia ja asemaa on vahvistettava. Tämä edellyttää, että tämän jäsenvaltion viranomaiset saavat tiedon määräyksistä ja voivat oma lainsäädäntönsä huomioon ottaen vaikuttaa siihen, voiko tietoa hankkiva jäsenvaltio käyttää tietoa rikosprosessissa. Edellä esitetyn perusteella suuri valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä esitetyn täsmennyksin.

Eduskunnan valiokunnat ovat antaneet seuraavat lausuntonsa asetusehdotusta koskeneesta U-jatkokirjelmästä UJ 28/2018 vp: HaVL 33/2018 vp, LiVL 36/2018 vp, LaVL 29/2018 vp, PeVL 41/2018 vp, SuVEK 163/2018 vp.

Suuri valiokunta on hyväksynyt eduskunnan kannan SuVEK 163/2018 vp, jonka mukaisesti suuri valiokunta viitaten perustuslakivaliokunnan ohjeellisena pidettävään valtiosääntöiseen arvioon sekä muiden erikoisvaliokuntien kriittisiin huomautuksiin toteaa, että Suomi ei voi hyväksyä asetuksen ehdotettua sääntelyä ilman perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmeneviä korjauksia.

Lausunnossa viitatussa perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 41/2018 vp perustuslakivaliokunta pitää sijaintivaltion viranomaisen aseman vahvistamista neuvoston yleisnäkemyksessä oikeansuuntaisena muutoksena. Kuitenkin asetusehdotuksessa omaksuttu ratkaisu palveluntarjoajien ja sijaintivaltion viranomaisten asemasta on valiokunnan mukaan edelleen ongelmallinen. Viranomaisen toimivalta

puuttua asetuksessa tarkoitettuihin määräyksiin on valiokunnan mukaan varsin rajoitettu niin soveltamisalaltaan kuin sisällöltäänkin. Valiokunnan mielestä asetuksessa tulee edellyttää, että toisen jäsenvaltion viranomaisen toimittama tietojen säilyttämistä tai luovuttamista koskevaa määräys arvioidaan sen jäsenvaltion viranomaisen toimesta, jossa toimivalta palveluntarjoajalta tietoja pyydetään. Perustuslakivaliokunta korostaa lisäksi, että asetuksen valmistelussa on huolehdittava siitä, että asetuksen nojalla puuttuminen perusoikeuksiin rajoittuu vain välttämättömään. Valtioneuvoston on valiokunnan mukaan aktiivisesti huolehdittava siitä, että asetuksen valmistelussa otetaan huomioon myös perusoikeuskirjan määräykset ja niitä koskeva oikeuskäytäntö.

Eduskunnan valiokunnat ovat antaneet seuraavat lausuntonsa direktiiviehdotusta koskeneesta U-jatkokirjelmästä UJ 42/2018 vp: LaVL 35/2018 vp, HaVL 44/2018 vp, SuVEK 200/2018 vp.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ehdotuksissa tarkoitettut asiat eivät vaikuttaisi kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ehdotuksen suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön samoin kuin arviota Ahvenanmaan toimivallasta käsitellään tarkemmin ehdotuksia koskevassa U-kirjelmässä U 33/2018 vp.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksilla on tarkoitus tehostaa ja nopeuttaa huomattavasti lainvalvontaviranomaisten rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon. Euroopan parlamentin kanta poikkeaa kuitenkin varsin paljon komission ehdotuksista ja neuvoston yleisnäkemyksistä. Ehdotusten taloudelliset vaikutukset riippuvat merkittävästi siitä, minkälaiseen ratkaisuun neuvotteluissa lopulta päädytään. Tähän vaikuttavat ennen kaikkea neuvotteluissa tehtävät ratkaisut siitä, mikä on yhtäältä palveluntarjoajien ja toisaalta muiden kuin määräyksen antaneen jäsenvaltion viranomaisten rooli ja vastuu yhteydenpidossa ja todistusaineiston saantia koskevien määräysten täytäntöönpanossa.

Komissio on arvioinut, että heidän ehdotuksensa helpottaisi toteutuessaan palveluntarjoajien asemaa, koska palveluntarjoajat komission mukaan jo nykyään vastaanottavat merkittäviä määriä niiden hallussa olevan tiedon esittämistä koskevia pyyntöjä, mutta palveluntarjoajilla ei ole selkeitä sääntöjä siitä, miten niiden tulisi näissä tilanteissa menetellä. Komission ehdotukset saattaisivat vaikuttaa jossain määrin vähentävästi myös poliisin kansainvälisen tiedonvaihdon resurssien tarpeeseen, koska nykyisin poliisille saapuvien tiedonhankintapyyntöjen määrä vähenisi kyselyiden mennessä suoraan palveluntarjoajalle. Toisaalta palveluntarjoajan sijaintivaltion viranomaisten roolin kasvattaminen tiedon luovuttamismääräysten arvioinnissa saattaisi vaikuttaa resursseihin negatiivisesti, jos merkittävät palveluntarjoajat siirtäisivät toimintaansa Suomeen ja pyyntöjä tulisi tällöin arvioida Suomen viranomaisten toimesta.

Ehdotuksista voidaan toisaalta arvioida aiheutuvan erityisesti komission ehdottamassa muodossa palveluntarjoajille uudenlaisia tehtäviä, merkittäviä kustannuksia ja hallinnollista taakkaa, koska näiden tulisi pystyä arvioimaan vastaanottamisensa määräysten sisältöä ja hyväksyttävyyttä asetuksessa edellytetyllä tavalla varsin laajasti ja koska näiden tulisi nimetä laillinen edustaja direktiivissä edellytettyihin tarkoituksiin. Kansallisesti vaikutus kuitenkin riippuu muun ohessa siitä, mihin jäsenvaltioihin palveluntarjoajat perustaisivat laillisia edustajia ehdotuksissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Keskeisimmäksi jäsenvaltioiden kantoja jakavaksi kysymykseksi neuvoston yleisnäkemyistä neuvoteltaessa nousi, tulisiko jäsenvaltion viranomaisten tekemien määräysten arviointi voida tehdä palveluntarjoajan lisäksi toisen jäsenvaltion viranomaisen toimesta ja mikä tällaisen arvioinnin merkitys olisi. Yleisnäkemyksessä tällainen mahdollisuus on vain rajoitetusti eikä toisen jäsenvaltion viranomaisen arvioinnilla näyttäisi olevan määräyksen toimittanutta viranomaista velvoittavaa merkitystä. Tästä syystä Suomi ja kuusi muuta jäsenvaltiota vastusti yleisnäkemyksen hyväksymistä. Noin kymmenen jäsenvaltiota on kuitenkin voimakkaasti vastustanut Suomen kantaa ja katsonut, että uuden arvioinnin sijaan pitäisi luottaa määräyksen toimittaneessa valtiossa jo tehtyyn arviointiin. Loput jäsenvaltiot eivät ole ilmaisseet voimakasta kantaa asiaan. Euroopan parlamentin mietintö vaikuttaisi edellä selostetun mukaisesti noudattelevan asiassa Suomen kantaa.

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on kesäkuussa 2019 hyväksynyt neuvoston päätökset, joilla komissiolle on annettu lupa osallistua tietoverkkorikollisuutta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen (ns. Budapestin sopimus) toisesta lisäpöytäkirjasta käytäviin neuvotteluihin sekä aloittaa neuvottelut sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa liittyvästä rajat ylittävästä pääsystä sähköiseen todistusaineistoon. Neuvoston päätösten sisältöä on yksityiskohtaisesti selostettu lokakuun 2019 oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon tehdyssä perusmuistiossa (OM2019-00348).

Komissio on tämän jälkeen osallistunut Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta käytäviin neuvotteluihin, joiden jatkettu määräaika päättyy toukokuussa 2021. Neuvottelut sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä taas ovat alkaneet syksyllä 2019 ja edellisen kerran niitä on käyty maaliskuussa 2020. Molempia neuvotteluita on neuvoston hyväksymien päätösten mukaisesti valmisteltu ja seurattu neuvoston rikosasiayhteistyöryhmässä.

Suomi on sekä toisesta lisäpöytäkirjasta käytävien neuvotteluiden että Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä käytävien neuvotteluiden osalta katsonut merkitystä olevan tässä perusmuistiossa käsiteltävää asetusehdotusta koskevilla neuvotteluilla. Toisen lisäpöytäkirjan osalta Suomi on katsonut, että on perusteltua pyrkiä varmistamaan, että lisäpöytäkirjan valmisteilla olevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia jo olemassa olevan ja valmisteilla olevan EU-sääntelyn kanssa. Neuvotteluissa sopimuksen tekemiseksi Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä taas on pidetty perusteltuna pyrkiä varmistamaan, että saavutettaisiin EU-sääntelyn kanssa yhteensopiva sopimus, jossa otettaisiin huomioon erityisesti nykyisessä ja tulevassa EU-sääntelyssä vahvistettu tietosuoja- ja muu perusoikeussääntelyn taso.

Asiakirjat

A9-0256/2020 (Euroopan parlamentin mietintö asetusehdotuksesta)
A9-0257/2015 (Euroopan parlamentin mietintö direktiiviehdotuksesta)

10206/19 (neuvoston yleisnäkemys asetuksesta)
7348/19 (neuvoston yleisnäkemys direktiivistä)

COM(2018) 225 final (komission asetusehdotus)
COM(2018) 226 final (komission direktiiviehdotus)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Lauri Rautio / OM, lauri.rautio@om.fi, 02951 50380
Joni Korpinen / OM, joni.korpinen@om.fi, 02951 50012
Janne Kanerva / OM, janne.kanerva@om.fi, 02951 50176
Tomi Paavola / LVM
Hannele Taavila / SM
Tuuli Eerolainen / VKST

EUTORI-tunnus

EU/2018/0927, EU/2018/0928

Liitteet**Viite**

Asiasanat	oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa, oikeus- ja sisäasiat, perusoikeudet, rikosoikeus, rikosprosessioikeus, tietosuoja, kansainvälinen oikeusapu
Hoitaa	LVM, OM, SM, UM, VM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, STM, TEM, TULLI, VNK, VTV, YM
